

Sisäministeriö
PL 26
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo.sm@gov.fi

Asia Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen lausunto sisäministeriön asetusmuutos luonnokseen sisäministeriön asetukseksi pelastustoimen tilannekuvatoiminnasta

Viite N/10916/2023

Lausunto Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto sisäministeriön asetusmuutos luonnokseen sisäministeriön asetukseksi pelastustoimen tilannekuvatoiminnasta. Lausunto tehty yhteistyössä Helsingin-, Itä-, Keski-, ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitosten (HIKLU) kanssa. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos ottaa erikseen kantaa 6§ tilannekuvan mahdolliselta tilannepaikalta jakamiseen kameran välityksellä.

2§ Tilannekuvan sisältö

- Muistiossa on kuvattu hyvin tilannekuvatuotteen käyttötarkoituksia. Pelastuslaitos esittää, että perusteluihin kirjattaisiin lisäksi käyttötarkoitukseksi ”pelastustoimen jatkuvuudenhallinta”, millä tarkoitetaan tietoja pelastustoimen palvelujärjestelmän tarpeista ja toimenpiteistä palvelutuotannon turvaamiseksi pitkäkestoisessa- ja/tai häiriötilanteessa.

4§ Tilannekuvan analysointi

- Pelastuslaitos esittää, että perustelumuistiossa käytettäisiin käsitettä ”tilannekuvatuote”, millä tarkoitettaisiin tilannekuvatallennetta tai näkymää tietojärjestelmässä. Tuote-käsitteen käyttö selkeyttäisi tilannekuvatoimintaan liittyvää käsittehierarkiaa, ja erottelisi selkeästi ”tilannekuvatuotannon” ja ”lopputuotteen”. Nyt on vaarana, että prosessi ja lopputuote menevät käsitteellisesti sekaisin. Tilannekuvatuotteet luotaisiin ja ylläpidettäisiin eri käyttötarkoituksiin, esim.
  - yksittäisen pelastustoimintatehtävän tilannekuvatuote
  - yksittäisen pelastustoimintatehtävän yleisjohtamisen tilannekuvatuote
  - yleistilanteen tilannekuvatuote paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti
- Yleisenä huomiona, pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan tilannekuvan analysointi on vaativaa asiantuntijatyötä, ja vaatii asetusmuistiossa kuvatussa laajuudessa lisäresursointia nykyisiin pelastustoiminnan johtamisorganisaatioihin kaikilla tasoilla.
- Analyysin laadun varmistamiseksi analyysityö tulisi tehdä mahdollisuuksien mukaan valtakunnallisesti määriteltyä yhteismitallista kriteeristöä vasten. Tämä koskee erityisesti valmiuden säätelyn tarveharkintaa ja toteuttamista.
- Pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan muistion lause ”*Tilannekuvan analysointi jaettaisiin tavanomaisen valmiuden aikaiseen analysointiin, varautumistoimenpiteitä edellyttävään analysointiin sekä tilanteen aikaiseen analysointiin*” on epäselvä ja tulisi avata muistiossa paremmin.

5§ Tilannekuvan ylläpitäminen

- Erityisesti pelastuslaitostasoinen tilannekuvatuote sisältää hyvin todennäköisesti henkilötietoja, ja tallenteista muodostuu henkilötietorekisteri. Henkilötietojen käsittelystä pelastustoimen tilannekuvatoiminnassa tulisi säätää laintasoisesti. Erityisesti tilannekuvatuotteiden tallentamisperusteet tulee avata ja perustella säädöksissä riittävällä tasolla, ei pelkästään perustelumuistiossa yleisellä tasolla mainitut tutkinta sekä toiminnan kehittäminen ja arviointi.
- tilannekuvatoiminta tarvitsee asetuksen mukaisessa laajuudessaan toteutuessaan tietojärjestelmän tai laajennuksen nykyisiin tietojärjestelmiin. Erityisesti viiden vuoden tallentamisvaatimus tilannekuvatuotteille edellyttää toimintaa tukevan tietojärjestelmän olemassa oloa.

6§ Tilannekuvan jakaminen

- Asetusluonnoksessa ja muistiossa on kuvattu tiedonvälitys vain yksisuuntaisena hyvinvointialueelta yhteistyöalueelle ja edelleen valtakunnalliseen tilannekeskukseen ja sisäministeriölle. Tämä on pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan asetus- ja muistioluonnosten keskeisin puute. Tilannekuva-asetukseen ja/tai asetukseen pelastustoimesta tulee kuvata tiedonvälitysvastuut myös toiseen suuntaan keskushallinnosta yksittäiselle hyvinvointialueelle, ml. sisäministeriön selkeä velvoite jakaa tilannekuvaa pelastuslaitoksille. Esimerkiksi tieto valtakunnallista suorituskyvyistä ja niiden käytettävyydestä (muistiossa mainittu esimerkkinä valtion lentokalusto) tarvitaan reaaliaikaisesti myös pelastuslaitostasolla.
- Pelastusviranomaisen tiedonvaihto-oikeuksista (tiedonsaanti- ja luovutusoikeudet) tulisi säätää myös pelastustoimen tilannekuvatoiminnan osalta, erityisesti kun tilannekuvatuotteissa käsitellään henkilötietoja. Tarve koskee sekä asetuksen 3§ mukaista tilannekuvan kokoamista että 6§ mukaista jakamista. Nykyiset pelastusviranomaisen tiedonsaanti- ja luovutusoikeudet eivät ole tilannekuvatoiminnan kannalta riittäviä, erityisesti suhteessa muihin pelastustoimintaan osallistuviin viranomaisiin ja tahoihin. Yhteistoimintataholta tilannekuvatoimintaa varten tarvittavat tiedot saattavat myös olla salassa pidettäviä, jolloin niiden saantioikeudesta tulisi säätää selkeästi ristiriitojen välttämiseksi. Esimerkkinä voidaan mainita sellaisen poliisitehtävän tiedot (tai edes tieto käynnissä olevasta tehtävästä), jolla on vaikutusta pelastustoimen palvelujen tuottamiseen, mutta minkä hoitamiseen pelastustoimi ei suoraan osallistu.
- Tilannekuvan jakamiseen liittyy myös rikosoikeudellisia vastuita. Esimerkkinä voitaneen mainita esim. pelastusyksiköissä olevat ”kojelautakamerat”. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lakimieheltä kysyttiin lausuntoa kojelautakameroiden käytöstä pelastustoiminnan tilannekuvan jakamisessa. Hänen mukaan kamerajärjestelmät voidaan jakaa karkeasti kahteen: tallentava tai ei tallentava järjestelmä. Lakimiehen mukaan tallentamaton järjestelmä voi olla juridisesti helpompi, mutta tässäkin on mahdollisuus syyllistyä salakatseluun (Rikoslaki 24 luku 6 §)
- Kuvaa tallentavan järjestelmän osalta lakimies viittasi mm. seuraaviin rikoslain pykäliin: Yksityiselämän suoja, esim. rikoslain 24 luvun 8 §:n mukainen yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen. Julkisuuslaki, 11 ja 12§, henkilötietojen käsittely, tietosuoja-asetus 5,6, 9,12, sekä 32 artikla.

LÄNSI-UUDENMAAN PELASTUSLAITOS
VÄSTRA NYLANDS RÄDDNINGSVÄRK
WESTERN UUSIMAA RESCUE DEPARTMENT

30.8.2023

Juha Rajala
pelastuspäällikkö
Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos